

U proleće 1944. god. je saradivala u projektiranju i gradnji partizanskog porodilišta, jedinstvene ustanove takvog tipa u istoriji partizanskog ratovanja uopšte.

U istoriji partizanskog saniteta ime dr Božene Grosman uvek će se povezivati sa partizanskim porodilištem u Kočevskom Rogu, gde je bilo rođeno 53 novorođenčadi. Deca su bila u tom porodilištu iako u teškim prilikama izvrsno negovana i sva prirodno hranjena

Majkama — partizankama i njihovoj novorođenčadi osigurala je potrebnu zaštitu, zdravlje i mnogima živote, jer je partizansko ratovanje bilo osobito teško za trudne partizanke i njihovu decu.

Danas su u Kočevskom Rogu samo ostatci porodilišta, prekriveni mladikovinom, a žene, koje su se tamo porađale u onom strašnom vremenu i njihova deca, danas odrasli ljudi, neće nikad zaboraviti partizansku lekarku Vidu.

Krajem 1944. god. radila je kao upravnica Jugoslovenskog partizanskog dečjeg doma u Gravini kod Barija u oslobođenoj Italiji, do decembra 1944. god., kad je preuzela u oslobođenom Splitu vođenje Internog odeljenja Splitske bolnice. Na njezinoj brizi bila su i deca u dvanaest dečjih domova „Zbega”. Njezinu ljubav prema deci privlačila je mogućnost da se susretne sa nekoliko stotina prestrašene, izmučene i gladne dece, koju su partizani spasili od okupatora i doveli u Split, i da im majčinski pomogne.

Velika ljubav za rad, hrabrost u pobeđivanju teškoća, predanost zadacima prave slovenačke dečje lekarke, ljubav prema deci i spartanska strogost prema sebi, bili su saputnici njenog rada i osigurači uspeha u iznimno teškim uslovima neuobičajenih vojnih prilika, gladi i oskudovanja, kako je to bilo u NOR.

Posle oslobođenja preuzela je mnoge odgovorne zadatke.

U god. 1945. 1947. zadužena je da vodi brigu o zdravstvenoj zaštiti dece u Mariboru. Do god. 1950. je načelnik Odeljenja za zaštitu majke i deteta u Ministarstvu narodnog zdravlja SR Slovenije. Posle rada na Dečjoj klinici Medicinskog fakulteta u Ljubljani, preuzima vođenje Dečjeg odeljenja Otorinolaringološke klinike istog Fakulteta od 1952. do 1962. god.

Kao umirovljenik posvećuje svoje vreme proučavanju istorije zdravstvene kulture u Sloveniji a osobito partizanskog saniteta. Saraduje u skupljanju i obrađivanju materiala o partizanskim lekarima i drugim sanitetnim radnicima, koje je objavljen u gradivu o slovenačkom partizanskom sanitetu.

Dr Božena Grosman je pisac knjiga: „Nekoč je bilo” i „Partizanska zdravica.”

Bila je rezervni sanitetski kapetan i nosilac mnogih visokih vojnih i državnih odlikovanja. Bila je član i počasni član Udruženja pedijatarata Jugoslavije, Slovenskega zdravniškega društva i Znanstvenega društva za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije.

U sećanju pedijatarata i partizanskih drugova ostaje lik prim. dr Božene Grosman kao trajan uzor žene velikog optimizma, neiscrpane životne snage, ljubavi za rad i nesalomljive upornosti pri susretu sa teškoćama. Ostaje nam i kao uzor velikog branioca prava sve dece.

Prof. dr Zora STRITAR — KONJAJEV.

DR MR FARM. ZDENKA SEMELIĆ — KESTERČANEK

(7. XI 1890 — 8. VII 1987)

Među prominentnim članovima Znanstvenog društva za povijest zdravstvene kulture Hrvatske prof. dr Vladimirom Bazalom i prof. dr Jurajem Koerblerom, koji su nas napustili sredinom god. 1987., je i dr mr farm. Zdenka Semelić — Kesterčanek, koja je umrla 8. VII 1987. god.

Dr mr farm. Zdenka Semelić-Kesterčanek

u Dubrovniku. Poput njih i ona je umrla u dubokoj starosti od 97 godina.

Rođena je 7. XI 1890 god. u Dubravi zagrebačkoj. Gimnazijske nauke završila je u Realnoj gimnaziji u Zagrebu 1909. god. Studij farmacije pohađa u Beču, koji, nakon dvogodišnje prakse u ljekarni mr farm. Bruna Vouka u Zagrebu, završava 1914. god. God. 1917. nastavlja nauke na Sveučilištu u Lozani (Faculté des sciences, Université de Lausanne) u Švicarskoj; završava ih postignutim doktoratom (Docteur es sciences) na osnovi dizertacije iz organske kemije koju je pod naslovom: *Syntese von Azoxinen und Thiazinen der Naphtalinreihe* izradila kod prof. dr

F. Kehrmana, a pred ispitnom ju komisijom, pred njim i prof P. Dutoitom, obranila 1920. god. Dizertacija je štampana u Obrtnoj zadrudnoj tiskari u Zagrebu 1920. god. Za vrijeme studija objavila je zajedno sa Henri Goldsteinom u „Helvetica Chimica Acta” i studiju: *Sur les 1,2-naphthophenazoxines* (Basileae et Genevae, In aedibus Georg et Co., 1919).

Nakon sedmogodišnjeg boravka u inostranstvu, gdje je uz studij praktično radila i u ljekarni, vraća se u domovinu i u suvlasništvu sa mr farm. Olgom Kesterčanek zakupljuje 1920. god. Ljekarnu u Gružu u Dubrovniku, u kojoj radi najprije kao suvlasnik, kasnije kao vlasnik ljekarne. Nakon podržavljenja ljekarne, od god. 1948—1953, kad odlazi u mirovinu, radi kao farmaceut u svojoj bivšoj ljekarni. Poslije umirovljenja je radila honorarno kao farmaceut i kemičar u „Dalmacijabilje” gdje je uredila i vodila laboratorij.

U ljekarničkom praktičnom radu vidno je došlo do izražaja njeno teorijsko i praktično stručno znanje. Laboratorij njene ljekarne nastao je tradiciju ljekarničkih laboratorija starih vremena, kad su se u njima izrađivali patentirani ljekoviti pripravci, specijaliteti, i za širu potrošnju, kad su bili preteče i zamci današnjih farmaceutskih tvornica. U laboratoriju njene ljekarne izrađivala su se tri takva ljekovita pripravka koja su bila odobrena od Ministarstva narodnog zdravlja i uvedena u cijeloj državi: sirup *Figol* i dva čaja: *Jadranka* i *Plantea*. Bila je ispitivač za tirocinalne ispite i zakleti sudski ekspert za kemiju Od 1931—1941. god. bila je član Uprave Apotekarske komore u Beogradu.

Aktivno je surađivala i u životu grada u raznim kulturnim, socijalnim i sportskim društvima i u organizaciji raznih manifestacija koje su se održavale u gradu. Bila je tako u organizaciji Međunarodnog kongresa Pen klubova, Međunarodnog kongresa žena i Apotekarskog kongresa (1935).

Uz praktično ljekarništvo i rad u ljekarni bavila se i znanstvenim radom, proučavanjem povijesti farmacije, posebno povijesti dubrovačke farmacije na vrelima hogate arhivske građe Dubrovačkog arhiva. Bila je član Sekcije za povijest farmacije Farmaceutskog društva Hrvatske od njena osnutka, Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije (sada Saveza) i član Znanstvenog društva za povijest zdravstvene kulture Hrvatske, i član Međunarodnog društva za povijest farmacije. Naročito se specijalizirala za povijest farmacije u Dubrovniku u XVI stoljeću. Iz tog područja držala je predavanja na internacionalnim i nacionalnim kongresima i sastancima farmaceuta i objavila niz radova koji su tiskani u domaćoj i stranoj stručnoj literaturi. Posebnog su spomena vrijedni:

1. *Razvitak farmacije u Dubrovniku do konca XIV vijeka*. Farmaceutski glasnik, Zagreb, 1953, 3.

2. *Roko Fasanus, dubrovački ljekarnik XVI stoljeća*. Anali Hist. instituta JAZU, Dubrovnik, 1953.

3. *O inventarima dubrovačkih ljekarna u XVI stoljeću*. Spomen — knjiga Zbora liječnika Hrvatske: Iz hrvatske medicinske prošlosti, Zagreb, 1956.

4. *Dubrovačke ljekarne i ljekarnici XVI stoljeća*. I kongres farmaceuta FNRJ u Dubrovniku 8—12. X 1952. Acta pharm. Jug. Zagreb, 1954.

5. *Prinosi biografijama dubrovačkih apotekara*. Zbornik radova II kongresa farmaceuta Jugoslavije, Beograd, 1956.

6. *Iz povijesti farmacije u Dubrovniku XVI stoljeću*. Anali Hist. instituta JAZU, Dubrovnik, 1957—59.

7. *Das Staatsarchiv in Dubrovnik als Quelle pharmaziehistorischer Forschungen*. Die Vortraege der Hauptversammlung der Int. Gesellschaft fuer Geschichte der Pharmazie des Int. pharmaziegeschichtlichen Kongresses in Dubrovnik vom 26—31. August 1959, Stuttgart, 1960.

8. *Iz povijesti dubrovačke farmacije u XVI stoljeću (biografski prinosi)*. Anali Hist. inst. JAZU, Dubrovnik, 1960—61.

9. *Die Dubrovniker Inventare aus den Privatwohnungen zweier Apothekerfamilien*. Die Pharmazeutische Industrie, Aulendorf i Wuert, 22, 1960.

Dala je našoj farmaciji i dvoje djece: sina Zdenka, mr farm., koji je umro godinu dana prije nje i kćerku mr farm. Jasnu, udatu Lasić, koja je najprije kao farmaceut, kasnije i upravitelj negdašnje obiteljske ljekarne, prosljedila ljekarničku obiteljsku tradiciju sve do 1980. god., kad se povukla u mirovinu.

Dr mr farm. Zdenka Semelić-Kesterčanek jedna je od prvih žena — farmaceuta u našoj farmaciji, doktor nauka i magister farmacije ujedno, vjerojatno, i prva. Među prvim je ženama farmaceutima kojoj će ostati i trajan spomen u našoj farmaciji po obogaćenju koje joj je dala za koje joj je Farmaceutsko društvo Hrvatske dalo i javno priznanje dodjelom „Domčeve medalje” 1972. god.

Mr farm. Vinko VELNIĆ